

562

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 23 kwietnia 2002 r.

w sprawie służby zastępczej.

Na podstawie art. 193 ust. 1 pkt 1, 2, 5 i ust. 4 oraz art. 199 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002 r. Nr 21, poz. 205) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) tryb i warunki kierowania poborowych do służby zastępczej oraz zawierania umów z pracodawcami,
- 2) właściwość organów w sprawach związanych ze służbą zastępczą,
- 3) warunki i tryb przyznawania poborowym odbywającym służbę zastępczą bezpłatnego całodziennego wyżywienia lub równoważnika pieniężnego,
- 4) warunki i tryb przyznawania poborowym odbywającym służbę zastępczą bezpłatnego zakwaterowania,
- 5) warunki i tryb przyznawania poborowym odbywającym służbę zastępczą równoważnika pieniężnego za ubranie,
- 6) inne świadczenia, przysługujące poborowym odbywającym służbę zastępczą,
- 7) warunki przyznawania i wysokość premii miesięcznych poborowym odbywającym służbę zastępczą,
- 8) warunki udzielania i wysokość urlopów wypoczynkowych, a także urlopów z tytułu honorowego krwiodawstwa poborowym odbywającym służbę zastępczą,
- 9) warunki i tryb zawieszania służby zastępczej oraz zwalniania z tej służby poborowym odbywającym służbę zastępczą, a także kierowania ich do odbycia pozostałego okresu tej służby.

§ 2. 1. Czynności przewidziane w rozporządzeniu dla wojskowego komendanta uzupełnień wykonuje wojskowy komendant uzupełnień właściwy ze względu na miejsce pobytu stałego poborowego skierowanego do odbycia służby zastępczej.

2. Jeżeli poborowy skierowany do odbycia służby zastępczej jest zameldowany na pobyt czasowy trwający ponad dwa miesiące, czynności, o których mowa w ust. 1, wykonuje wojskowy komendant uzupełnień właściwy ze względu na miejsce pobytu czasowego poborowego.

3. Czynności przewidziane w rozporządzeniu dla marszałka województwa wykonuje marszałek województwa właściwy ze względu na miejsce pobytu stałego poborowego skierowanego do odbycia służby zastępczej.

4. Jeżeli poborowy skierowany do odbycia służby zastępczej jest zameldowany na pobyt czasowy trwający ponad dwa miesiące, czynności, o których mowa w ust. 3, wykonuje marszałek województwa właściwy ze względu na miejsce pobytu czasowego tego poborowego.

§ 3. Pracodawca, który uzyskał decyzję ministra właściwego do spraw pracy, w trybie określonym w art. 189 ust. 5 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, zwanej dalej „ustawą”, może wystąpić do marszałka województwa właściwego dla siedziby pracodawcy z ofertą przyjęcia konkretnej liczby poborowych na określone stanowiska pracy.

§ 4. 1. Przewodniczący właściwej komisji poborowej przesyła marszałkowi województwa ostateczne orzeczenie w sprawie skierowania poborowego do odbycia służby zastępczej.

2. Marszałek województwa przekazuje niezwłocznie ministrowi właściwemu do spraw pracy informację o poborowym, którego wniosek o skierowanie do służby zastępczej został rozpatrzony pozytywnie, z wyszczególnieniem imienia i nazwiska poborowego, jego daty urodzenia, wykształcenia, zawodu i miejsca pobytu stałego lub czasowego.

§ 5. Minister właściwy do spraw pracy przekazuje Ministrowi Obrony Narodowej, w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku kalendarzowego, informację o prognozowanej liczbie poborowych mających odbywać służbę zastępczą w następnym roku, określoną na podstawie analizy liczby poborowych, którzy odbyli służbę zastępczą w poprzednich trzech latach, oraz liczby poborowych oczekujących na skierowanie do odbycia tej służby, a także liczby poborowych, o których mowa w § 3.

§ 6. 1. Marszałek województwa o skierowaniu poborowego do odbycia służby zastępczej powiadamia:

- 1) ministra właściwego do spraw pracy,
- 2) wojskowego komendanta uzupełnień.

2. Powiadomienie, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać nazwę i adres pracodawcy oraz termin stawienia się poborowego do odbycia służby zastępczej.

§ 7. 1. W karcie skierowania do służby zastępczej, zwanej dalej „kartą skierowania”, termin stawienia się do służby ustala się najpóźniej na dzień trzydziesty grudnia roku kalendarzowego, w którym poborowy kończy dwadzieścia osiem lat, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Poborowy, który jest absolwentem szkoły wyższej, może być skierowany do odbycia służby zastępczej nie później niż w ciągu osiemnastu miesięcy od dnia, w którym stał się absolwentem, a jeżeli skierowanie w tym terminie nie nastąpiło z przyczyn określonych w art. 93 ust. 2 ustawy — w ciągu następnych osiemnastu miesięcy.

§ 8. Wojskowy komendant uzupełnień przesyła marszałkowi województwa, w terminie 30 dni od dokonania stosownych zmian w ewidencji, informację o poborowych skierowanych do odbycia służby zastępczej, którzy zostali przeniesieni do rezerwy bez odbycia tej służby.

§ 9. Marszałek województwa zapewnia poborowemu skierowanemu od odbycia służby zastępczej bezpłatny przejazd najtańszym środkiem publicznego transportu zbiorowego kolejowego lub autobusowego z miejsca jego pobytu stałego lub pobytu czasowego trwającego ponad dwa miesiące do miejscowości, w której ma odbywać tę służbę.

§ 10. Poborowy skierowany do odbycia służby zastępczej, przeciwko któremu toczy się postępowanie karne, może odbywać tę służbę, jeżeli nie zastosowano względem niego tymczasowego aresztowania.

§ 11. 1. Doręczenie poborowemu skierowanemu do odbycia służby zastępczej karty skierowania następuje w trybie określonym w Kodeksie postępowania administracyjnego.

2. W stosunku do poborowego, który uchyla się od przyjęcia karty skierowania, marszałek województwa może wystąpić do wojewódzkiej komisji poborowej o uchylenie skierowania do służby zastępczej.

§ 12. 1. Dniem rozpoczęcia odbywania służby zastępczej przez poborowego jest dzień, w którym stawił się on u pracodawcy do odbycia tej służby.

2. Pracodawca, do którego stawił się poborowy w celu odbycia służby zastępczej:

- 1) zawiadamia o tym fakcie marszałka województwa,
- 2) zaznaja poborowego z obowiązującym regulaminem pracy i z przepisami dotyczącymi odbywania służby zastępczej,
- 3) powierza poborowemu wykonywanie pracy, po uprzednim przeszkoleniu go w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisów przeciwpożarowych.

3. Pracodawca, w terminie dwóch dni od dnia stawienia się poborowego skierowanego do odbycia służby zastępczej, przesyła wojskowemu komendantowi uzupełnień:

- 1) książeczkę wojskową poborowego w celu dokonania odpowiednich wpisów,
- 2) dane identyfikacyjne i ewidencyjne poborowego, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 4 grudnia 1998 r. w sprawie określenia wzorów zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, imiennych raportów miesięcznych i imiennych raportów mie-

sięcznych korygujących, zgłoszeń płatnika, deklaracji rozliczeniowych i deklaracji rozliczeniowych korygujących oraz innych dokumentów (Dz. U. Nr 149, poz. 982).

4. Pracodawca przesyła informacje o zmianie danych, o których mowa w ust. 3 pkt 2, w terminie dwóch dni od dnia powzięcia wiadomości o tych zmianach.

§ 13. 1. Niestawienie się poborowego skierowanego do odbycia służby zastępczej w dniu określonym w karcie skierowania jest usprawiedliwione w przypadkach:

- 1) choroby stwierdzonej zaświadczeniem lekarskim,
- 2) wyjątkowych okoliczności potwierdzonych zaświadczeniem wydanym przez wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) właściwego ze względu na miejsce pobytu poborowego.

2. O niemożności stawienia się w wyznaczonym dniu do odbycia służby zastępczej poborowy zawiadamia pracodawcę w terminie dwóch dni od dnia określonego w karcie skierowania.

3. Poborowy, po ustaniu przyczyny uniemożliwiającej mu stawienie się do odbywania służby zastępczej, jest obowiązany niezwłocznie zgłosić się do pracodawcy i przedstawić odpowiednie zaświadczenie usprawiedliwiające przyczynę niestawienia się.

4. W razie niestawienia się poborowego w wyznaczonym dniu do odbycia służby zastępczej oraz niezawiadomienia o przyczynie niestawienia, pracodawca zawiadamia marszałka województwa, prokuratora rejonowego i wojskowego komendanta uzupełnień.

§ 14. Świadczenia i równoważniki, o których mowa w art. 193 ustawy, nie przysługują poborowemu w okresie tymczasowego aresztowania. Jeżeli jednak poborowy został uniewinniony lub toczące się przeciwko niemu postępowanie karne zostało umorzone, za okres tymczasowego aresztowania pracodawca, u którego w tym okresie poborowy odbywał służbę zastępczą, wypłaca zaległe równoważniki i świadczenia. Nie dotyczy to warunkowego umorzenia postępowania karnego oraz umorzenia postępowania z powodu przedawnienia karalności albo amnestii.

§ 15. 1. Bezpłatne całodzienne wyżywienie przysługuje poborowemu odbywającemu służbę zastępczą według norm ustalonych u pracodawcy dla pracowników korzystających z wyżywienia zbiorowego we wszystkie dni kalendarzowe w okresie odbywania służby zastępczej.

2. Równoważnik pieniężny za wyżywienie przysługuje poborowemu za wszystkie dni, w które przysługuje bezpłatne całodzienne wyżywienie, w tym za okres urlopu wypoczynkowego i podróży służbowej, z wyjątkiem dni, w których jego nieobecność w służbie była nieusprawiedliwiona.

3. Poborowy może korzystać z częściowego bezpłatnego wyżywienia, otrzymując w zamian równoważnik pieniężny w odpowiedniej wysokości.

4. Za pierwszy miesiąc odbywania służby zastępczej równoważnik pieniężny za wyżywienie jest wypłacany przez pracodawcę z góry, a za następne miesiące — w terminach wypłaty wynagrodzenia u pracodawcy albo uzgodnionych przez poborowego i pracodawcę.

§ 16. 1. Bezpłatne zakwaterowanie przysługuje poborowemu odbywającemu służbę zastępczą, gdy czas dojazdu najtańszym środkiem publicznego transportu zbiorowego kolejowego lub autobusowego, przewidziany w rozkładzie jazdy, łącznie z przesiadkami, przekracza w obie strony dwie godziny, licząc od stacji (przystanku) najbliższego miejsca odbywania służby zastępczej przez poborowego do stacji (przystanku) najbliższego miejsca pobytu. Do czasu tego nie wlicza się dojazdu do i od stacji (przystanku) w obrębie miejscowości, z której poborowy dojeżdża, oraz miejscowości, gdzie poborowy odbywa służbę zastępczą.

2. W razie czasowego odbywania służby zastępczej w miejscowości innej niż określona w umowie o wykonywanie pracy przez poborowego skierowanego do odbycia służby zastępczej, poborowemu przysługuje od pracodawcy zwrot kosztów przejazdu i zakwaterowania na zasadach określonych w przepisach rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania oraz wysokości należności przysługujących pracownikowi z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (Dz. U. Nr 151, poz. 1720).

§ 17. 1. Równoważnik pieniężny za ubranie pracodawca wypłaca poborowemu odbywającemu służbę zastępczą w okresach miesięcznych w terminie wypłaty wynagrodzeń u pracodawcy.

2. Na wniosek poborowego odbywającego służbę zastępczą równoważnik pieniężny za ubranie może być wypłacony zaliczkowo z góry, jednak za okres nie dłuższy niż sześć miesięcy.

3. Równoważnik pieniężny za ubranie przysługuje w pełnej wysokości również za miesiąc, w którym odbywanie służby zastępczej nie obejmowało wszystkich dni.

4. Równoważnik, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje za czas nieusprawiedliwionej nieobecności w pracy.

§ 18. 1. Poborowemu, niezależnie od świadczeń określonych w art. 193 ust. 1 ustawy, przysługują od pracodawcy, u którego odbywa służbę zastępczą:

- 1) bezpłatne posiłki profilaktyczne i napoje, przyznawane na zasadach określonych przepisami wydanymi na podstawie art. 232 Kodeksu pracy, oraz inne posiłki, jeżeli odbywa służbę na stanowisku pracy, na którym u danego pracodawcy przysługują pracownikom takie posiłki,
- 2) bezpłatne bilety na codzienny dojazd z miejsca pobytu do miejsca pełnienia służby i z powrotem, z wyjątkiem przypadków, gdy bezpłatny przejazd zapewnia pracodawca we własnym zakresie,
- 3) dodatek za pracę w warunkach szczególnie uciążliwych lub szczególnie szkodliwych dla zdrowia oraz dodatkowe wynagrodzenie za pracę w porze noc-

nej, na zasadach stosowanych wobec pracowników wykonujących taką samą pracę u danego pracodawcy,

4) zwrot kosztów przejazdu najtańszym środkiem publicznego transportu zbiorowego kolejowego lub autobusowego po zakończeniu służby zastępczej do miejsca jego pobytu w dniu skierowania do tej służby.

2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1—3, nie przysługują poborowemu w dniach wolnych od pracy oraz w czasie urlopów i zwolnień od pracy, a także w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności w pracy.

§ 19. 1. Premię miesięczną ustala pracodawca w wysokości nie niższej niż 5% świadczenia pieniężnego określonego w art. 193 ust. 1 pkt 3 ustawy.

2. Premia miesięczna nie przysługuje poborowemu, który:

- 1) został ukarany karą przewidzianą w Kodeksie pracy,
- 2) wyrządził szkodę pracodawcy,
- 3) był nieobecny w pracy z przyczyn nieusprawiedliwionych,
- 4) został tymczasowo aresztowany.

3. W przypadku określonym w ust. 2 pkt 4 przepis § 14 stosuje się odpowiednio.

4. Premię miesięczną wypłaca się w terminie wypłaty wynagrodzeń u pracodawcy.

§ 20. 1. Poborowemu odbywającemu służbę zastępczą przysługuje urlop wypoczynkowy w wymiarze dziewięciu dni kalendarzowych w pierwszym roku służby zastępczej i jedenastu w drugim roku służby, a poborowemu absolwentowi szkoły wyższej — w wymiarze dziewięciu dni kalendarzowych.

2. Urlopu wypoczynkowego udziela się po odbyciu przez poborowego co najmniej sześciu miesięcy służby zastępczej, a poborowemu absolwentowi szkoły wyższej — po odbyciu trzech miesięcy.

3. Jeżeli poborowy nie wykorzystał urlopu wypoczynkowego w całości lub w części z powodu czasowej niezdolności do pracy wskutek choroby, pracodawca udziela niewykorzystanego urlopu w terminie późniejszym.

4. Poborowemu, który wykazał się wysokim dyscyplinowaniem i dobrymi wynikami w pracy, pracodawca może — w drodze wyróżnienia — zwiększyć wymiar urlopu wypoczynkowego do pięciu dni ponad wymiar określony w ust. 1 za dany rok służby.

5. Poborowemu przysługuje od pracodawcy ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w wymiarze 1/30 świadczeń określonych w art. 193 ust. 1 pkt 1, 3 i 5 oraz art. 195 ustawy należnych w ostatnim miesiącu pełnienia służby zastępczej — za każdy dzień tego urlopu.

6. Poborowemu przysługuje urlop z tytułu honorowego krwiodawstwa w wymiarze jednego dnia za każde oddane 200 ml krwi.

§ 21. 1. Poborowemu odbywającemu służbę zastępczą przysługuje zwolnienie od pracy, z zachowaniem prawa do świadczeń, o których mowa w art. 193 ustawy, w celu:

- 1) oddania krwi, jeżeli jest krwiodawcą,
- 2) wykonania okresowych badań lekarskich i szczepień ochronnych,
- 3) osobistego stawienia się na wezwanie przed organem administracji publicznej, organem wymiaru sprawiedliwości lub ścigania karnego.

2. Poborowemu odbywającemu służbę zastępczą przysługuje zwolnienie od pracy, z zachowaniem prawa do świadczeń, o których mowa w art. 193 ustawy, w razie:

- 1) ślubu poborowego lub urodzenia się jego dziecka albo zgonu i pogrzebu małżonka poborowego lub jego dziecka, ojca, matki, ojczyma lub macochy — w wymiarze 2 dni,
- 2) zgonu i pogrzebu jego siostry, brata, teściowej, teścia, babki, dziadka, a także innej osoby pozostającej na utrzymaniu poborowego lub pod jego bezpośrednią opieką — w wymiarze 1 dnia.

§ 22. 1. Pracodawca zawiadamia niezwłocznie wojskowego komendanta uzupełnień o każdej:

- 1) nieusprawiedliwionej nieobecności w pracy poborowego odbywającego służbę zastępczą,
- 2) nieobecności w pracy spowodowanej chorobą poborowego odbywającego służbę zastępczą, przesyłając jednocześnie zaświadczenie lekarskie.

2. Jeżeli poborowy jest niezdolny do odbywania służby zastępczej z powodu choroby, wojskowy komendant uzupełnień może skierować go do wojskowej komisji lekarskiej, w celu ustalenia zdolności poborowego do czynnej służby wojskowej.

§ 23. 1. Zawieszenie służby zastępczej może nastąpić na wniosek marszałka województwa, pracodawcy lub poborowego, w szczególności w razie:

- 1) rozwiązania umowy o wykonywanie pracy przez poborowego skierowanego do odbycia służby zastępczej, z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, jeżeli nie ma możliwości natychmiastowego skierowania poborowego do odbywania służby zastępczej u innego pracodawcy,
- 2) zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności albo kary aresztu, wykonania kary ograniczenia wolności albo tymczasowego aresztowania poborowego,
- 3) wystąpienia z wnioskiem o ściganie karne poborowego uchylającego się od odbywania służby zastępczej,
- 4) niezdolności poborowego do odbywania służby zastępczej z powodu choroby,

5) stwierdzenia u poborowego odbywającego służbę zastępczą przeciwwskazań do wykonywania określonego rodzaju pracy, jeżeli nie ma możliwości natychmiastowego skierowania poborowego do odbywania służby zastępczej na innym stanowisku pracy albo u innego pracodawcy,

6) jeżeli pracodawca nie zapewnił poborowemu odbywającemu służbę zastępczą bezpłatnego zakwaterowania, a nie ma możliwości natychmiastowego skierowania poborowego do odbywania służby zastępczej u innego pracodawcy,

7) wystąpienia z wnioskiem o uchylenie służby zastępczej.

2. Zawieszenie służby zastępczej nie może spowodować nieodbycia tej służby przez poborowego.

3. O zawieszeniu poborowemu służby zastępczej pracodawca zawiadamia, w terminie do dwóch dni, wojskowego komendanta uzupełnień.

4. Okresu zawieszenia służby zastępczej nie wlicza się do czasu trwania tej służby.

5. Poborowego kieruje się do odbycia pozostałego okresu służby zastępczej po ustaniu przyczyn, które uzasadniały jej zawieszenie.

6. W sprawach związanych z kierowaniem do odbycia pozostałego okresu służby zastępczej oraz ze stawianiem się do tej służby stosuje się przepisy § 6—13.

§ 24. 1. Jeżeli poborowy zaniedbuje swoje obowiązki albo narusza ustalony u pracodawcy porządek lub dyscyplinę pracy, pracodawca może wymierzyć poborowemu karę przewidzianą w Kodeksie pracy.

2. W razie bezskuteczności zastosowanej kary, o której mowa w ust. 1, pracodawca może wystąpić do wojewódzkiej komisji poborowej o uchylenie skierowania do służby zastępczej, zawiadamiając o tym marszałka województwa.

§ 25. Pracodawca, na wniosek poborowego, wydaje zaświadczenie stwierdzające okres i rodzaj wykonywanej pracy w czasie odbywania służby zastępczej.

§ 26. Dniem zwolnienia poborowego ze służby zastępczej jest dzień, w którym upływa okres dwudziestu jeden miesięcy, a dla poborowych absolwentów szkół wyższych — dziewięć miesięcy od dnia, o którym mowa w § 12 ust. 1.

§ 27. 1. Pracodawca, na siedem dni przed terminem zwolnienia poborowego ze służby zastępczej, powiadamia o tym wojskowego komendanta uzupełnień oraz marszałka województwa.

2. Najpóźniej w ostatnim dniu odbywania służby zastępczej pracodawca:

- 1) przekazuje wojskowemu komendantowi uzupełnień książeczkę wojskową poborowego,
- 2) zawiadamia marszałka województwa i wojskowego komendanta uzupełnień o przebywaniu poborowego w:

a) szpitalu oraz w innym zakładzie przeznaczonym dla osób, których stan zdrowia wymaga udzielania całodobowych lub całodziennych świadczeń zdrowotnych,

b) areszcie śledczym albo zakładzie karnym.

§ 28. Wojskowy komendant uzupełnień przenosi do rezerwy poborowych, którzy odbyli służbę zastępczą, dokonując odpowiednich adnotacji w ich wojskowych dokumentach osobistych i ewidencyjnych.

§ 29. Poborowego, który w ostatnim dniu odbywania służby zastępczej przebywał w zakładzie opieki

zdrowotnej, zwalnia się ze służby w ostatnim dniu ustalonego czasu jej trwania. Pracodawca powiadamia o tym fakcie kierownika tego zakładu oraz poborowego.

§ 30. Traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 listopada 1992 r. w sprawie służby zastępczej (Dz. U. Nr 85, poz. 429).

§ 31. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *L. Miller*